

Hnutí pro život

Spojené státy ve věčném sváru

Jedna strana politické přezvítězila. Kdo však stále prohrává, jsou nenarozené děti a jejich rodiče. A lidskost.

Každý lidský život je nenahraditelný

Lidé přicházejí do hospice s obavami. Pak se na to podívají zpětně a vidí, jak cenné to byly chvíle – a jsou za to vděční.

Mlčet o pravdě není žádná laskavost

Moderní svět se naučil lhát sám sobě, aby se nemusel zastavit a přiznat: něco je tu špatně.

Být pro život
stojí za to

Milí čtenáři našeho časopisu,

chybovat je lidské a my chybovali. V minulém čísle jsme v důvěře ve schopnost řešerše umělou inteligencí omylem otiskli nesprávný text a jedné paní novinářce připsali slova, která nenapsala. Za to jsme se jí omluvili. Tato nemilá věc však upozornila na jednu věc pozitivní – čtou nás pozorně i ti, kteří s námi nesouhlasí. A to je dobře. Dokud se lidé navzájem vnímají, byť spolu v mnohém nesouhlasí, je vždy naděje na změnu k lepšímu. Minimálně třeba v tom, že se zamyslí a zkusí psát objektivněji místo vytrvalého omílání nepravd, polopravd a účelového nálepkování.

To, co Hnutí pro život dělá, má celospolečenský dosah. Proto se snažíme zapojit do pomoci těhotným ženám, jejich rodinám a jejich nenarozeným dětem co nejširší vrstvy obyvatel. A také stále vysvětlovat a zdůvod-

ňovat, že kolem nás žijí ženy, které chtějí dát svému nenarozenému dítěti šanci, ale nenacházejí pomocnou ruku, nebo jsou dokonce k usmrcení svého počatého dítěte nuceny, a to někdy i od svých nejbližších.

Proto se nemůžeme nechat ukřičet a umlčet, jak se o tom dočtete v rozhovoru s právníkem, advokátem a vysokoškolským pedagogem JUDr. Jakubem Křížem na téma právních kroků po posledním Pochodu pro život.

Další zajímavý rozhovor přinášíme o tom, že je možné založit opravdu velkou rodinu a současně svou práci dávat hlas lidem na opačném konci života. V rubrice „Rodiny 3+“ se seznámte s rodinou Wajsarových z Červeného Kostelce, která stojí za založením prvního hospice v České republice.

Při čtení těchto a dalších článků v tomto čísle, z nichž ani jeden nebyl psán ani upraven umělou inteligencí, vám všem, milí čtenáři, přeji příjemné podzimní dny.

– Radim Ucháček, předseda Hnutí Pro život ČR

**Pomáháme ženám a jejich rodinám, které chtějí dát svému nenarozenému dítěti šanci.
Nasloucháme ženám, které se trápí po ztrátě nenarozeného dítěte.
Usilujeme o celospolečenskou pomoc rodinám čekajícím nečekaně dítě.
Nevěnujeme se jiným společenským a politickým tématům.**

Sdružujeme všechny, kteří s námi chtějí pomáhat rodinám čekajícím nečekaně dítě, aby našly odvahu mu dát šanci. K této pomoci zveme celou společnost. Abychom to zvládli, potřebujeme Vaši podporu.
Číslo účtu: 2900089089/2010, vs: 5030

HNUTÍ PRO ŽIVOT, IV. číslo, září 2025, vychází 5x ročně

ISSN: 1214-4096, Registrace: MK ČR E 14715

Vydává: Hnutí Pro život ČR, z.s., Jánská 2269/26, 586 01 Jihlava, IČ: 46260358

Kontakty: 603 976 231, info@hnutiprozivot.cz

Vnímám to jako bod zlomu

Není nic staršího než včerejší noviny. A tak už si na letošní Pochod pro život a události s ním spojené vzpomene jen málokdo. Přitom se toho kolem něj stále dost děje – převážně v právních kancelářích a soudních síních. Velkou zásluhu na tom má JUDr. Jakub Kříž, Ph.D., který připravuje podklady k jednání s úřady a zastupuje pořadatele i desítky účastníků Pochodu pro život u soudu.

Šlo by stručně připomenout, k čemu vlastně došlo?

Pokojné a řádně svolané shromáždění bylo nezákonným způsobem narušováno a následně zablokováno; mocenské složky státu nebyly schopny ochránit ústavní právo účastníků a kapitulovaly před extremisty. Tak bych asi stručně popsal, k čemu došlo 26. dubna 2025 v pražských ulicích. Mluvíme o Pochodu pro život, jak asi každý poznal. Útoky ze strany extremistů rok od roku sílí. V letošním roce akustickými prostředky napadali účastníky Pochodu pro život téměř po celé jeho délce, ale to nejdůležitější se odehrálo u filozofické fakulty. Zablokovali pochod z několika stran prostě tak, že si posedali na zem. Byli sehraní lépe než policisté, kteří nakonec nedokázali účastníky Pochodu pro život ochránit.

Je to takový problém?

Osobně to vnímám jako bod zlomu. Dopředu secvičené a navzájem koordinované oddíly radikálů nejenže vulgárně nadávají rodinám s dětmi, kněžím, řeholním sestrám a dalším pokojným účastníkům, ale nakonec je připraví o možnost dokončit shromáždění. Právo shromažďovat se je přitom zaručeno na ústavní úrovni. Policie bezmocně přihlíží.

Kdo je poškozený? Kdo všechno podal žalobu a na koho?

Mnozí účastníci Pochodu pro život se rozhodli bránit právními prostředky. Těch je hned několik: stížnosti policii, ministru vnitra nebo veřejnému ochránci práv, trestní oznámení, ale také správní žaloba, kterou se domáhají určení, že veřejné orgány dostatečně neochránily práva účastníků řádně ohlášeného shromáždění. Někteří podávají oznámení také na narušitele Pochodu pro život. V tuto chvíli vnímám jako nejdůležitější postup ve správním soudnictví. Žalobu podalo téměř sto lidí, to je opravdu vysoké číslo. Nemohu jmenovat konkrétní osoby, ale jsou mezi nimi opravdu zastoupeny všechny věkové skupiny účastníků letošního Pochodu pro život.

Jaká je v současnosti situace a jak se to vyvíjí?

Projednání žaloby u správního soudu se může vnějšímu pozorovateli jevit jako těžkopádné. Nyní jsme úplně na začátku a těžko odhadovat, jak soudní spor dopadne, byť upřímně jsem přesvědčen, že naděje na úspěch je reálná. Linie stížností je prozatím předvídatelně neúspěšná, policie je přesvědčena, že jednala správně. Myslím, že v tom musíme rozlišovat dvě roviny. Policie měla předem dost informací, co se chystá, jak se radikálové chystají a koordinují. Měla tedy být připravena. Tento nedostatek přípravy se pak na místě už doháněl těžko.

Je tedy hlavním viníkem situace policie?

Hlavním viníkem jsou samozřejmě extremisté. Policie jim ale měla jejich plány překazít a měla účastníky Pochodu pro život ochránit.

Kam až je možné zajít?

Postupně se ukazuje, že některé mocenské složky chápou shromažďovací právo dost omezeně. To dodává případu ústavněprávní rozměr, takže pokud to bude nutné, dotáhne řízení až k Ústavnímu soudu.

Proč jste se toho případu ujal právě Vy?

Jednak jsem se Pochodu pro život sám účastnil, jednak se v případě vhodně propojuje několik rovin mého profesního zájmu. Řízením s ústavněprávním přesahem se v naší advokátní kanceláři věnujeme pravidelně a rádi.

Je tato kauza z Vašeho pohledu něčím neobvyklá?

Na straně naší kanceláře bylo třeba pro tento projekt vytvořit tým, protože to rozhodně není práce pro jednoho člověka. Mnohé z právních kroků byly časově limitovány, například žaloby musely být podány ve lhůtě dvou měsíců od konání Pochodu pro život. Myslím ale, že ještě více je věc neobvyklá

pro soudy. Rozhodně není běžné, aby proti zásahu správního orgánu bylo podáno takové množství žalob.

Lze předvídat výsledek?

Nechce se mi věřit, že by nám soudy řekly, že je třeba upřednostnit práva nelegálních narušitelů zákonně svolaného shromáždění. Takže máme naději, že soud vyšle policii vzkaz: na příští ročník se lépe připravte, právo veřejně se shromažďovat náleží každému a není v pořádku, aby anarchistické bojůvky byly mocnější než policie.

To chcete žalobou dosáhnout?

Vlastně ano. Ale především toho, aby i nadále účastníci Pochodu pro život mohli svědčit zejména o tragédii žen nucených k potratu, což je snad jediná z forem domácího násilí, která nikomu příliš nevádí.

– Za rozhovor děkuje Jan Šindelka

JUDr. Jakub Kříž, Ph.D. Foto: pravovdesti.substack.com

Foto: CK / Adobe Stock

Kde končí moje svoboda? USA ve věčném sváru

Anglické slovo „litigious“ není z těch, která bychom měli v aktivní slovní zásobě, pokud aspoň trochu ovládáme angličtinu. Proč taky. Má zhruba dva významy: „svárlivý“ či „hašteřivý“ a „často se soudící“. Tou první vlastností Češi až tak nevynikají, tomu druhému v češtině dokonce chybí jednoslovný ekvivalent. Každý se u nás právníkům a soudům raději širokým obloukem vyhne, pokud to jde.

Přečtěte si však následující spojení: Griswold v. Connecticut, Spojené státy v. Vuitton, Roe v. Wade, Doe v. Bolton, Planned Parenthood v. Casey, Gonzales v. Carhart, Dobbs v. Jackson... To všechno jsou soudní pře, které v minulosti probíhaly ve Spojených státech ve věci „práva“ na umělý potrat. Zdaleka to není výčet konečný. Takto se formoval a formuje vztah Američanů k nenarozenému dítěti, tedy aspoň na rovině právního vědomí. Protože však zákony formují též naše svědomí, postoje a činy, má to jistě nemalý dopad i na ně. Je to věčný americký boj mezi „konzervativci“ a „liberály“, „levicí“ a „pravicí“, boj jednotlivých „komunit“ (jak americké slovo!) a jednotlivců o své místo na slunci. Vydobývání si práva,

neboť podle liberální poučky z doby francouzské revoluce: „Svoboda jednoho končí tam, kde začíná svoboda druhého.“ Nemilosrdný, i když líbivě znějící slogan, v němž jako by zazníval dozvuk bojů kolonistů o území a vlastní kus půdy. Boje o vytyčování hranic vlastní svobody, ve kterých jsme každý sice malým, ale zato zcela neomezeným Pánem. A jelikož nikdo pořádně neví, kde takové hranice začínají a kde končí, ke slovu musí přijít zbraně, právníci a soudy, odborníci a média.

Doba „předvědecká“

A jak to celé asi začalo? Začalo to pluralitou: množstvím nově vznikajících amerických kolonií a jejich obyvatel, kteří na nový kontinent

přišli z nejrůznějších koutů Evropy a přinesly si vlastní zvyky, vlastní křesťanské „církve“ a vlastní právní vědomí. Během koloniálního období, tedy zhruba od 17. století, se pak legálnost umělých potratů lišila kolonie od kolonie a odrážela postoje té které původní vlasti, jež danou kolonii ovládala. V britských koloniích byly potraty legální, pokud byly provedeny před vnímátným pohybem plodu, tedy zhruba do čtvrtého měsíce těhotenství – z této archaické představy, zvané anglicky *quickening* (zrychlení), vycházely zpravidla různé protestantské denominace, neboť jiný koncept podle nich neměl oporu v Bibli. Ve francouzských koloniích se umělé potraty prováděly často, byť byly protiprávní. Katoličtí

Španělé a Portugalci je zapovídali, ale jejich vliv se stále umenšoval.

Umělé potraty tehdy vyhledávaly zejména nesezdané ženy, neboť ve většinově puritánském prostředí šlo o těžké společenské stigma. Tento pokrytecky moralistický přístup tepal již v první půli 18. století Benjamin Franklin: „Kolik neúmyslně provedených potratů! A kolik zoufalých matek bylo donuceno hrůzou z trestu a veřejné hanby, aby proti přírodě naplnily své třesoucí se ruce krví svých bezmocných potomků!“ Takový hlas však byl tehdy spíše ojedinělý. V lékařské literatuře i v tisku z 18. a počátku 19. století se pravidelně objevovaly rady, jaké bylinky či „léky“ účinkují. Chirurgické zákroky tehdy ještě byly vzácné a k ruce byly ženám zase jiné ženy – „porodní asistentky“ a různé kořenářky.

Americká revoluce z roku 1776 zrodila americkou Ústavu, jež v Američanech vedle Bible vyvolává až náboženské stavy. Stále však zůstává tím, čím je – pouhým lidským výtvozem, výsledkem „konsenzu“ politiků. Tato ústava se do budoucna stane klíčovým dokumentem, jejíž všemožné výklady se stanou účinným nástrojem dobývání individuálních zájmů jednotlivců před soudy.

Doba „vědecká“

Před občanskou válkou si americké ženy údajně svá tajemství, včetně způsobů provádění umělých potratů, sdělovaly mezi sebou. Měly k tomu zasvěcené „asistentky“, které si střežily svá dávná tajemství. Pak ale přišli bílí muži a tyto znalosti o pravomoce jim vzali. Ukradli jim „dávnu moudrost“ z oblasti gynekologie a porodnictví a začaly je nutit rodit děti. Tak aspoň zní jedno z vlivných amerických vyprávění o této době.

Pravdivé je na tom to, že v oné době do sféry gynekologie a porodnictví skutečně začala pronikat lékařská věda, reprezentovaná převážně bílými muži. V roce 1847 vznikla z podnětu profesionálních lékařů Americká lékařská asociace a ta se stala autoritou v oblasti lékařské praxe a skutečně usilovala o převzetí dosavadní „péče“ z rukou porodních bab. Nepochybně tím mnoho životů zachránila. Pravdivé také je, že se začali stavět proti umělým potratům, a to často z důvodů nikoli humánních, ale dobově typických – eugenických a rasistických.

Ojedinělý přístup ztělesňoval významný americký lékař Horatio Storer, který proti umělým potratům argumentoval po dvou liniích: podle něj mají mít bílé protestantky více dětí, jinak se americká společnost fatálně promění vlivem mohutné přistěhovalecké vlny převážně katolických Irů a v důsledku

osvobození plodného černošského obyvatelstva z otroctví. Současně však, stejně jako Franklin o století a půl dříve, pamatoval na nenarozené děti: „Zlo, které tento zločin způsobuje společnosti, je zřejmé ze skutečnosti, že jeho případy v této zemi se nyní počítají na stovky tisíc. Ve skutečnosti je malý rozdíl mezi nemorálností, když muž opouští svůj domov kvůli občasné návštěvě veřejného domu, aby ochránil svou ženu před otěhotněním, a nemorálností, kterou se tato žena úmyslně dopustí ničení živého plodu svého lůna. Dítě je živé od okamžiku početí.“ Představa, že život začíná početím, byla – tehdy jako dnes – v americkém prostředí neobvyklá.

Výsledkem snah Storera a ostatních lékařů bylo, že do roku 1900 byly umělé potraty ve všech státech trestným činem s různou mírou přísnosti a tento stav přetrval až do šedesátých let 20. století. Přesto se uvádí, že už ve třicátých letech se provádělo až 800 000 umělých potratů ročně. K tomu je třeba dodat, že podobné statistické údaje, tehdy jako dnes, jsou oblíbeným, protože zpětně těžko dokazatelným, nástrojem manipulace pro ty či ony cíle. Je třeba je brát s rezervou.

Poznámka o rasismu a k čemu se dá politicky využít

V době před občanskou válkou nebylo žádoucí, aby černošské ženy podstupovaly umělý potrat, neboť každé narozené černošské dítě bylo majetkem otrokáře. Umělý potrat znamenal majetkovou újmu. A tak se v současnosti (na stránkách organizace Planned Parenthood) dočteme, že „... při pohledu na historii černošských žen v této zemi je zřejmé, jak hluboce je zákaz potratů zakořeněn v nadvládě bílé rasy a patriarchátu. [...] Když bylo otroctví v roce 1865 zrušeno,

společenská kontrola nad těly černých žen zůstala zachována. Dnes naše kultura bílé nadřazenosti soudí černé ženy jak za to, že mají děti, tak za to, že podstupují potraty – obviňuje je prakticky za každé rozhodnutí, které učiní, a za jakoukoli formu rozhodování o svém těle.“ Fakta se mísí s ideologií a vzniká účinný nástroj na sebeprosazení v politickém boji proti „konzervativní“ části společnosti.

Doba rétorická

Amerika je mocná země. Po vítězství ve druhé světové válce se stala ještě mocnější a začala do světa vysílat nejen své válkou zocelené ozbrojené složky, ale též pohled na svět. Coby „lídr svobodného světa“ vnášela do světa svůj vypjatý individualismus, kult jedinečné osobnosti, která se „vypracovala z ničeho“ a vtiskla světu svou neopakovatelnou vůli. Aby se taková jedinečná osobnost mohla dále rozvíjet, je třeba jí z cesty odstraňovat překážky: kromě hranic fyzických či celních též nejrůznější zastaralé společenské zvyklosti, omezující tradice, předsudky... Vzpomeňme na americké filmy Miloše Formana a jejich morálně sice zdaleka ne bezvadné hrdiny Amadea či Larryho Flynta, kteří se však dokázali prosadit.

Tento pohled na svět se třibil v soudních síních a na univerzitních učilistiích. Tam se cvičilo umění rétoriky, jehož cílem je zahnat soupeře do kouta, nebo aspoň přimět ke kompromisu – konsensu. Pravda je až na druhém či třetím místě. Amerika je zemí zamilovanou do rétoriky a snad nikde na světě nezaznělo tolik dojemných proslovů jako v hollywoodských filmech. Takzvané „kulturní války“, jak zní dnes oblíbený americký termín, se rodily právě tam. Mezi ně patří též válka o to, co si máme myslet a jak máme mluvit o umělých potratech.

„Moje právo ohánět se pěstí končí tam, kde začíná nos druhého“

Takto mohla původně znít fráze amerického právníka Olivera Wendella Holmese jr. Jindy se připisuje J. S. Millovi, významnému anglickému filozofovi liberalismu, který ji měl zmínit v nám známější podobě: „Moje svoboda končí tam, kde začíná svoboda jiného.“

Tato na první pohled sympatická myšlenka má však v jádru děsivý předpoklad, že podstatou všeho je chaos, boj, soutěž a konkurence. Existuje však již od dob Aristotela mnohem starší názor, že podstatou světa není věčný svár, ale řád inteligentního Stvořitele. Tento řád umožňuje nejen odhalit harmonii přírodních zákonů, ale rovněž dává svobodným bytostem komplementaritu – tedy harmonizovat své zájmy s druhými a tak nacházet smysl života, štěstí a naplnění. Tak jsou komplementární dobro dítěte a dobro matky, muž se ženou, rozum s citem nebo jednotlivec a společnost.

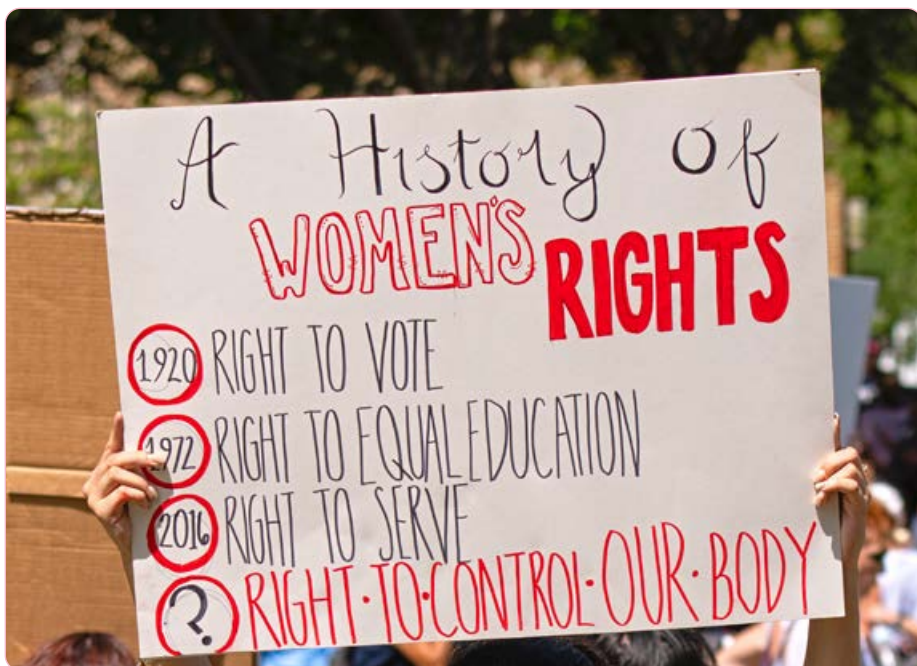

Foto: Fitz / Adobe Stock

Pojmy jako „pro-life“ a „pro-choice“, „reprodukční práva“ a „reprodukční spravedlnost“, „svoboda volby“ a „tělesná autonomie“, „životaschopnost plodu“ a „potenciální člověk“, „gestační práce“ či „druhá směna“, to jsou plody práce právníků, akademiků, soudců a intelektuálů. Vyznačují se tím, že nijak nerozšiřují naše poznání světa ani jej hlouběji nepostihují. Jsou to zbraně.

Plánované rodičovství

Mnohé z nich přitom existovaly už dříve, jen nesly trochu jiný, neutrální význam. Příkladem toho je sousloví „plánované rodičovství“. Vyjadřuje v zásadě běžnou lidskou potřebu, starou jako lidstvo samo. Nejpozději v roce 1916 však už existovalo s novým obsahem. Tehdy americká aktivistka Margaret Sangerová zakládá svou první kliniku plánování rodičovství a kontroly porodnosti. Smyslem bylo pomoci potřebným chudým ženám, osvětová činnost (těž v duchu oblíbené eugeniky) a propagace antikoncepce, tehdy v USA nelegální. Sangerová, hvězda současného feminismu, byla též uvědomělá rasistka. Ale umělé potraty tehdy pro ni ještě téma nebyly. Tuto „misi“ převzala jí založená organizace Planned Parenthood, pro niž se stala od sedmdesátých let zdrojem nesmírných celosvětových zisků.

Dr. Radim Uzel píše: „Plánované rodičovství je ve vyspělých zemích považováno za základní lidské právo. Každý jedinec a dvojice mají právo svobodně rozhodnout o počtu svých dětí, o termínu narození prvního dítěte a o intervalu mezi nimi. Toto právo je možno realizovat sexuální abstinencí, užitím antikon-

cepce nebo umělým potratem. Uskutečňuje se tím základní program Světové zdravotnické organizace, která ve své politice dává přednost kvalitě populace před její kvantitou.“ Z přirozeného „plánování rodičovství“ se během let stal ideologický stroj šířící do světa svou představu o člověku.

Ústava proti nenarozeným dětem: Roe v. Wade

Ústavní ukotvení umělých potratů a jejich legalizaci přinesl průlomový rozsudek ve věci Roe v. Wade z roku 1973. Jelikož fakta o případu jsou dostatečně známa a celé to bylo i zfilmováno, zmiňme jen pár podstatných detailů, o nichž se tolik nemluví. V kostce šlo o žalobu Normy L. McCorveyové (její pseudonym byl kvůli ochraně soukromí Jane Roe) proti státu Texas o právo na umělý potrat, jelikož k těhotenství údajně došlo znásilněním. To se ukázalo jako lež, ale právnický, které ženu zastupovaly, uspěly a touto lží prosadily ústavní právo na umělý potrat v celých Spojených státech.

Samotné řízení je názornou ilustrací amerického způsobu myšlení: bylo třeba usmířit hned několik konkurujících si práv různých subjektů: těhotné ženy, nenarozeného dítěte, zájem státu: „Stát může oprávněně prosazovat důležité zájmy v oblasti ochrany zdraví, udržování lékařských standardů a ochrany potenciálního života. V určitém stadiu těhotenství se tyto zájmy stávají natolik závažnými, že odůvodňují regulaci faktorů, které ovlivňují rozhodnutí o potratu. [...] Pro to docházíme k závěru, že právo na osobní soukromí zahrnuje i rozhodnutí o potratu, ale

že toto právo není bezvýhradné a musí být zvažováno ve vztahu k důležitým zájmům státu v oblasti regulace.“

V rozsudku zazněly pojmy důležité pro budoucí „kulturní války“ a další soudní pře: „potenciální člověk“, „životaschopnost plodu“, „právo volby“. Nepřímo už se ozývá též právo na fyzickou i psychickou „pohodu“ (wellbeing), jak bychom řekli dnes. Odpor proti rozsudku tehdy vyjadřovali zejména katolíci. Protestanté, zejména vlivní američtí evangelikálové, pro jasné stanovisko v této otázce nenacházeli dostatečnou oporu v Bibli a tak pro ně bylo nezajímavé. Nezajímavé až do doby, než přišli na to, že na tom mohou získat politické body. Mnoho voličů je přece odmítá, proč je tedy neuchopit jako nástroj politického boje? To byl mimo jiné i případ konzervativce Ronalda Reagana. Nelze si nevzpomenout na výše uvedené účelové propojení rasismu, umělých potratů a „patriarchátu“ ze strany progresivistických feministek. Princip je stále týž.

Proti rozhodnutí soudu se však neozývali pouze ti, kteří stáli na straně nenarozených dětí, ale též pro-choice aktivisté: vadilo jim, že Nejvyšší soud definoval právo na umělý potrat jako občanské právo. Oni však žádali zařadit je mezi lidská práva. Ta mají širší dopad a vyžadují, aby „vládní subjekty přijaly aktivní opatření k zajištění přístupu k potratu pro každou ženu“. Navíc: „Když jsou ženy nuceny nosit a rodit děti, jsou vystaveny ‚nedobrovolnému otroctví‘ v rozporu se třináctým dodatkem ústavy. I když žena s rizikem těhotenství souhlasila, neumožňuje to státu, aby ji nutil zůstat těhotnou.“ Vztít ženám „právo“ na umělý potrat je totéž co otroctví.

Rosudek byl zrušen v roce 2022. Umělé potraty přestaly být ústavně garantovány a jejich legislativní vymezení se vrátilo zpět do rukou jednotlivých států. Konzervativci o tom mluvili jako o vítězství. Ono „vítězství“ však vypadá tak, že v současnosti jsou v deseti státech USA možné umělé potraty až do devátého měsíce těhotenství. Jedna strana politické pře zvítězila. Kdo však stále prohrává, jsou nenarozené děti a jejich rodiče. A lidskost.

Že práva a svobody jednotlivců a komunit na americký způsob jsou skutečně jen stěží slučitelná, dokládá stížnost židovského sdružení L'Dor Va-Dor. Tu podalo na stát Florida kvůli tomu, že když po zrušení rozsudku Roe v. Wade omezil umělé potraty 15. týdnem těhotenství, narušil tím jejich náboženskou svobodu. Podle nich totiž „židovský zákon říká, že život začíná narozením, nikoli početím“.

Pojetí svobody v dějinách

Pojetí svobody ovlivňuje všechny společenské vztahy – mezi národy, politiky, v rodinách nebo ve vztahu matka a její nenarozené dítě. Existují dva přístupy k životním situacím: komplementární, kdy svoboda jednoho posiluje druhého, a konkurenční, kdy se svobody střetávají.

1. Aristoteles (384–322 př. Kr.) Kosmos – řád

Svět má vnitřní poznatelný a harmonický řád (logos). Člověk je součástí kosmu, jeho rozum je schopen tento řád poznávat. *Svoboda je možnost naplňovat ctnosti a dobro v souladu s tímto řádem.*

Tomáš Akvinský (1225–1274) Svoboda v Božím řádu

Řád světa je dílem Boha jako inteligentního stvořitele. Svobody i dobra jednotlivců se vzájemně doplňují a posilují. Pokud stát nechrání a nepodporuje dobro, ohrožuje důstojnost člověka, protože nechává svobodu padat do chaosu. *Svoboda není libovolná volba, ale sladění vlastní vůle s vůlí Stvořitele.*

Reformace (16. stol.) Individuum před Bohem

Luther, Kalvín: člověk stojí přímo před Bohem, bez církevního prostředníka. Řád se stává méně univerzálním s důrazem na subjektivitu svědomí. Řád světa Boha-Stvořitele je oslaben důrazem na individualismus. *Svoboda je individuální odpovědnost mého vztahu k Bohu.*

Thomas Hobbes (1588–1679) Chaos

Objektivní řád světa není rozpoznatelný. Přirozený stav je proto chaos a válka všech proti všem. Důstojnost a bezpečí si musí každý vydobýt mocí a společenskou smlouvou. *Svoboda každého je absolutní, ale destruktivní a je proto nutné ji omezit státem.*

5. John Locke (1632–1704) – Přirozená práva

Bůh není tvůrce objektivního řádu, ale spíše garantem přirozených práv (život, svoboda, majetek), které si však člověk musí vydobýt a chránit – společenskou smlouvou, zákonem. *Svoboda je prostor, který máme od Boha právo si vybojovat a chránit proti ostatním.*

Immanuel Kant (1724–1804) Rozum jako nový řád

Pokus o sekulární náhradu inteligentního Stvořitele – řád zajišťuje lidský rozum. „Svoboda jednoho končí tam, kde začíná svoboda druhého“ je později lidově a didakticky shrnutá Kantova myšlenka o podmíněné svobodě a právu. *Svoboda je především vnitřní autonomie; stát má chránit možnost volby, ale nesmí určovat, co je dobré, aby nezničil důstojnost autonomní volby.*

Francouzská revoluce (1789) Politická kodifikace chaosu

Deklarace práv člověka a občana: „Svoboda spočívá v možnosti činit vše, co neškodí druhému“ je dodnes srdcem moderního liberalismu a byla inspirací pro americkou Deklaraci nezávislosti (1776) i pro Všeobecnou deklaraci lidských práv (1948). Svět už není řádově uspořádaný Bohem ani individuálním rozumem, ale zákonem lidu. *Svoboda je možnost činit vše, co zákon lidu neprohlásí za škodlivé.*

John Stuart Mill (1806–1873) Konkurenční svobody

Žádný vyšší řád neexistuje, jen vyvažování konfliktů. Svoboda je prostor individuality, který končí u druhého. Mill jako filozof-praktik, který myšlenky o svobodě aktivně aplikoval v politice a legislativě, představuje vrchol konkurenčního modelu.

9. Rerum novarum (1891) Katolická odpověď

Papež Lev XIII. reaguje na industrializaci a liberalismus. Obnovuje pojetí svobody jako součásti harmonického celku. Odmítá konkurenční pojetí, anarchii i absolutní stát: svoboda není „boj o prostor“, ale harmonizace dober v řádu stvoření. *Stvořitel dává řád světu, v němž i svoboda a sociální otázky mají skutečné řešení v harmonizaci zájmů a ne konkurenčním boji.*

„To, že jsem paranoidní, ještě neznamená, že po mně nejdou“ (Woody Allen)

Připadá vám, že tyto poněkud podivné spory se nás netýkají? Ale týkají. Viz nedávné rozhodnutí francouzského parlamentu, že právo na umělý potrat patří do ústavy. Viz aktuální snahy prosadit totéž na úrovni celé Evropské unie. Viz příslušné dokumenty OSN či Světové zdravotnické organizace, v nichž se to „reprodukčními právy“ jen hemží.

Slovník, který se v současnosti o tématu používá, je ideologicky zatížený, není neutrální. Když z úst různých odborníků slyšíme různé nevině znějící, rádoby popisné pojmy, jejich významy jsou často hluboce rozporné. Jsou to váleční veteráni litych rétorických bojů na bojištích amerických soudních tribunálů.

Proč se tím tedy zabývat? Zřetelně si zde totiž uvědomíme, že jsou věci, které nemohou být předmětem soudního řízení. Matka a její nenarozené dítě nejsou strany soudní pře. Stát a jeho zákonodárství nemá co rozhodovat o tom, který život ještě je potenciální (a tedy nehoden žití) a který není, ale svou legislativou usnadňovat lidem jednat lidsky. A konečně že podstatou světa není prvotní chaos, který získává řád věčným bojem všech proti všem.

Kulturní post scriptum

Jedna z největších amerických rockových ikon konce šedesátých let Jim Morrison, člověk, který po sobě zanechal spoustu zničených – patrně i nenarozených – životů včetně toho svého a hrstku uhrančivých písní, napsal těsně před svou smrtí ve 27 letech tento text: *There's blood in the streets, it's up to my ankles (She came).... The women are crying rivers of weepin'*

V překladu píseň zní: *Krev v ulicích sahá mi po kotníky (Přišla) / Krev na ulicích už mi stoupá ke kolenům (Přišla) / Krev v ulicích Chicaga (Přišla) / Krev stoupá – a sleduje mě. Mysli na svítání / Přijela – a zase odjela / slunce ve vlasech (Přišla). Krev v ulicích – řeka smutku teče městem (Přišla) / Krev v ulicích už mi sahá po stehno (Přišla) / Rudá řeka stéká po nohou města (Přišla) / Ženy pláčou řeky plné nářku*

Producent jej požádal, aby píseň, která prakticky celá je o stoupajících potocích krve, nazval „Peace Frog“. Její původní titul však zněl: „Abortion Stories“ (Příběhy potratů).

– Jan Šindelka

Miroslav a Miroslava Wajsarovi s dětmi a vnoučaty. Foto: rodinný archiv

Každý lidský život je nenahraditelný

Tato rubrika je zpravidla o povzbuzení, jaké obohacení přichází do rodin s dětmi, i když život není jednoduchý. Následující rozhovor se však bude od ostatních trochu odlišovat. Bude také o péči, mezilidských vztazích, lidské blízkosti a doprovázení při umírání. Mnohé o tom vědí manželé Miroslava a Miroslava Wajsarovi z Červeného Kostelce, kteří dali život čtyřem dětem. Spolu s MUDr. Marií Svatošovou založili v roce 1996 první hospic v České republice a posléze zařízení pro pacienty s roztroušenou sklerózou, jediné svého druhu u nás.

Povězte nám něco málo o sobě. Odkud jste a jaké máte vzdělání?

Miroslav: Já jsem se narodil v Červeném Kostelci a vystudoval jsem Vysokou školu ekonomickou, obchodní fakultu. Ještě po roce 1990 jsem vystudoval Katolickou teologickou fakultu v Praze, když se otevřela možnost studia teologie pro laiky.

Miroslava: Já pocházím z Úpice, což je kousek od Červeného Kostelce, vystudovala jsem také Vysokou školu ekonomickou v Praze.

Jak jste se seznámili?

Miroslava: Na VŠE do Prahy jsme dojížděli a při té příležitosti nás seznámil kamarád. Pak jsme se již mohli častěji vídat.

Miroslav: Seznámil nás jeden náš společný kamarád. Tehdy jsem byl nevěřící, Mirka pocházela z věřící rodiny. S tím kamarádem a jeho dívkou, jeho budoucí manželkou, jsme na konci sedmdesátých a začátku osmdesátých let jezdili za jedním knězem na poutní místo do Říma u Českých Budějovic. Jmenoval se Karel Šmákal a i díky jeho dobrému příkladu a intelektuálnímu rozhledu jsem se dal v roce 1981 – těsně před naší svatbou – pokřtít.

Miroslava: Brali jsme se ještě během mých studií – já byla ve třetím ročníku a manžel po ukončení studia absolvoval povinnou roční vojenskou službu. Po ukončení mého studia v roce 1982 se nám narodil syn Marek, pak ještě tři dcery: Jana, Markéta a Terezie. Manžel mi umožnil být s dětmi doma a vy-

tvářet jim zázemí. Proto jsem si mohla dovolit věnovat se dětem tak dlouho, jak bude třeba. Zaměstnání jsem odložila na neurčito a ráda se věnovala našim čtyřem dětem, což jsem považovala za své hlavní poslání – být nejen dobrou manželkou, ale také maminkou.

Netrápilo Vás, že jste se „nerealizovala“ v kariéře?

Miroslava: Netrápilo, vůbec. Znovu opakuji, vždy jsem vnitřně pociťovala, že mé hlavní poslání je být dobrou manželkou a maminou, to mně přinášelo plné uspokojení. Když o tom dnes zpětně přemýšlím, dětem jsem do vínku nedala našetřené peníze, ale svůj čas, být s nimi, společně jsme vytvářeli DOMOV. Považuji to za tu největší investici, kterou jsem jim mohla do života dát. Doma

jsem zůstala s menšími přestávkami téměř dvacet let. Nyní pracuji v Oblastní charitě jako účetní, a i když jsem již v důchodovém věku, do práce chodím ráda.

Jak to vnímalo okolí, že jste s dětmi doma?

Miroslav: Měli jsme děti poměrně hned za sebou, takže to bylo docela normální. Navíc jsme měli tu výhodu, že tady v Červeném Kostelci je hodně početných rodin a pro většinu z nich bylo také prioritou, aby manželka-maminka byla s dětmi doma.

Vzpomenete si ještě, zda jste měli nějaké stanovené principy, podle kterých chcete děti vychovávat?

Miroslava: Vychovávali jsme je spíš spon-tánně. Snažili jsme se je vychovávat ve víře k Bohu, chodili jsme společně na mši svatou, společně jsme se večer celá rodina modlili. Trávili jsme společně hodně času. Sama jsem se snažila vštěpovat jim určité zásady a smysl pro určitý řád. Přála jsem si, aby děti, když se vrátí domů ze školy, nepřicházely do prázdného domova, aby tam na ně čekala maminka. Někaká přísná pravidla jsem ne-nastavovala. Spíš jsme společně podnikali různé aktivity – výlety, hry, návštěvy kama-rádů apod.

Máte zatím dohromady šestnáct vnoučat. Řekli byste, že je to i vaším přístupem?

Miroslava a Miroslav: Asi ano. Naše děti za-žily rodinu, kde je více sourozenců, a mamin-ku, která byla doma s nimi a pro ně. Hodně jsme se také setkávali s ostatními rodinami, kde měli čtyři, pět nebo i šest dětí. Možná pak pro ně byla samozřejmostí myšlenka, že každé dítě je dar. A tak vstupovali do man-želství s přáním mít víc dětí. Takže i naše dcery a naše snacha Lucie jsou s dětmi doma a vytvářejí rodinné zázemí.

Máte na vnoučata čas?

Miroslav: Vzhledem ke svému povolání tolik času nemám. Snažíme se jim věnovat aspoň o víkendech nebo při výletech. Manželka pracuje na zkrácený úvazek, takže má času víc. Všichni bydlíme v Červeném Kostelci, a když se společně sejdem třeba na Vánoce či Velikonoce, je nás celkem šestadvacet. Myslíme si, že je pro rodiny hodně důležité, aby se širší rodiny takto scházely. Je to mož-ná i jedna z rolí prarodičů, aby toto iniciovali a podporovali.

Miroslava: S manželem si vnoučata užíváme. Podnikáme společné výlety, slavíme naroze-niny a svátky v přírodě nebo u někoho z nás

na zahradě, či doma, je to moc hezké. Naše vnoučata mají skvělou společnou partu, dru-ží se podle věku. Nejstarší vnučce je 16 let a nejmladšímu vnukovi 4 měsíce. Když je potřeba, ráda děti pohlídám. Vidíme se velmi často, jsme za to Bohu vděční, ale někdy jsme s manželem i rádi sami.

A jaký přístup mají k výchově vaší potomci?

Miroslava: Každé z našich dětí má jiný temperament, každý z partnerů našich dětí pochází z určitého prostředí a to se i odráží na přístupu k výchově dětí. Každá rodina je originální, nedá se zevšeobecňovat. Můžu sledovat, jak každá rodina našich dětí to má nastavené trochu jinak. A v tom je ta krása, přináší nám to radost.

Miroslav: Člověk nemůže zasahovat do vý-chovy rodičů, spíš může jít příkladem nebo dát drobnou radu. A dávat si pozor na nevy-žádané rady.

Miroslava: Ještě jednu věc bych ráda zmí-nila. Pro naši rodinu je nesmírně důležité, že jsme s manželem uzavřeli v rámci „schön-stattského hnutí“ úmluvu lásky s Pannou Ma-rií. Je to takové prohloubení křestní smlouvy: Panně Marii darujeme vše, co máme, sami sebe a Ona se o nás stará, chrání nás, vede a používá nás pro své záměry. Když se mi někdo zmíní, jak máme krásné děti a jejich rodiny, považuji to za Její dílo. Ona si rodi-ny chrání a vychovává. Jsem jí za to moc vděčná.

Zapojovala jste se také do manželových aktivit?

Miroslava: Spíš tou formou, že jsem se sta-rala o děti a manžel se mohl angažovat. Když se v roce 1994 začala formovat myšlenka hospice, už jsme měli tři děti – Marka, Janu a Markétu – a v roce 1996 se nám narodila Terežka a to byl první rok provozu hospice.

Šlo některé z vašich dětí ve vašich stopách?

Miroslav: Že by dělaly něco podobného, to ne. Samozřejmě v tom vyrůstaly, vědí, co je to hospic či charita, ale Marek je ar-chitekt, Jana logopedka a další dvě dcery jsou učitelky v mateřské školce, momentálně v domácnosti.

Jak jste se jako inženýr/ekonom k hospicové činnosti vůbec dostal?

Miroslav: V roce 1989 jsem se angažoval ve straně KDS Václava Bendy a byl jsem za ni dva roky poslancem České národní rady. Pak jsem skončil a hledal v nových společen-

ských podmínkách jiný profesní směr. Přihlá-sil jsem se do výběrového řízení do Diecézní charity Hradec Králové. Ve výběrovém řízení jsem uspěl a v březnu roku 1993 jsem nastou-pil jako zaměstnanec charity. Tehdy v pod-statě na tomto poli nebylo nikde nic – jen pár dobrovolných charit, které organizovaly menší sbírky na pomoc potřebným. Do toho přišla v roce 1993 paní doktorka Marie Sva-tošová, která je taky z tohoto kraje, s nápa-dem vybudovat vůbec první hospic v České republice. Bydlela tehdy v Praze a tam se jí to nedařilo. Tak jsme se dali dohromady. Já jsem od města sehnal pozemek pro výstavbu, sháněli jsme finance, personál, dobrovolníky a propagovali myšlenku hospiců.

Vědělo se tehdy vůbec, o co jde?

Miroslav: Pojem hospic byl tehdy úplně neznámý. Lidi měli plno různých předsudků. Mysleli si, že to je něco pro nemocné AIDS. Nebo že je to jen pro věřící. Nebo naopak jen pro bohaté. Namítali, že se nechtějí dívat na umírající a ať to postavíme někde na horách. Byla úplně jiná atmosféra a nikdo vlastně úplně nevěděl, co to obnáší. Byl to docela

Myslíme si, že je pro rodiny hodně důležité, aby se širší rodiny takto scházely. Je to možná i jedna z rolí prarodičů, aby toto iniciovali a podporovali.

Miroslava a Miroslav Wajsbardi. Foto: rodinný archiv

Hospic sv. Anežky v Červeném Kostelci. Foto: HospicAnezkyCeske / FB

dlouhý proces, kdy jsme vysvětlovali, o co jde, že lidé v okolí nemusí mít obavy apod. Vnímání mnohých lidí ve městě se ale po několika letech proměnilo. Třeba když oni nebo někdo z jejich blízkosti získal s hospicem osobní zkušenost. Pak se to překlátilo. Myslím, že v současnosti to většina lidí vnímá jako věc potřebnou a pozitivní.

Co pojišťovny? Pokoušeli jste se navázat spolupráci?

Miroslav: Instituce hospice nebyla v žádné legislativě popsána. Sice jsme získali na výstavbu podporu od Ministerstva zdravotnictví, ale když jsme chtěli zahájit provoz a zúčastnili jsme se jednání na ústředí zdravotních pojišťoven, nejdříve to vypadalo, že se s námi nebudou vůbec bavit, protože pro to nebyla žádná opora v zákoně. Hledali jsme proto nějaké provizorní legislativní řešení na takzvané „ošetřovatelské lůžko“. S ostatními hospici jsme spolupracovali a snažili jsme se více apelovat na politiky a příslušné úředníky, aby pochopili, že to není záležitost jen jednoho zařízení, ale je třeba to řešit, jak se říká – systémově. Trvalo to celé ještě řadu let, než se to prosadilo legislativně.

Hospicové hnutí vzniklo v Anglii v šedesátých letech. Kdo s tou myšlenkou přišel u nás?

Miroslav: S podnětem vybudovat hospic pro lidi terminálně nemocné a řešit tu ne dobře řešenou situaci umírajících lidí přišla paní doktorka Marie Svatošová. Byli jsme ve shodě v tom, že hospic by měl pokrývat všechny čtyři okruhy potřeb pacientů: fyzické, sociální, psychologické i duchovní. Chtěli jsme na prvním modelu péče ukázat, že to jde. Že je

to péče nejen o lidi nemocné, ale též o ty, co je doprovázejí, o jejich rodinu. Že i po úmrtí pacienta se zčásti angažujeme v péči o pozůstalé. V rámci hospicové péče je důležité umět podpořit pacienta i rodinu v přijetí dané situace, pomoci třeba i k narovnání vztahů v rodině, k určitému smíření se s Bohem či hledání těchto hodnot.

To zjevně předpokládá řadu kompetencí...

Miroslav: V hospici je na to celý tým: základ jsou lékaři, specialisté na paliativní péči, zdravotní sestry, ošetřovatelé, máme psychologa, duchovního i sociální pracovníky a dobrovolníky. Co je důležité a v devadesátých letech to bylo něco nového: rodina může být s pacientem v podstatě nepřetržitě 24 hodin denně 365 dní v roce. To v tu dobu vůbec nebylo samozřejmé. Většinu pokojů máme jednolůžkových s přistýlkou a na té přistýlce může být někdo po celou dobu pobytu.

Kdo Vám při Vašich aktivitách pomáhal?

Miroslav: Pro Červený Kostelec jsme se rozhodli mimo jiné z toho důvodu, že zde seženeme motivovaný personál a dobrovolníky. To je úplný základ a byla to velká pomoc, za kterou jsme dodnes nesmírně vděční. V počátcích nám při výstavbě pomáhala německá charita, ale i řada jednotlivců a dárců. S velkým pochopením jsme se setkali u tehdejšího starosty Jiřího Hanuše – město nám pozemek věnovalo zdarma. Díky jistým českým emigrantkám, které žily léta v Londýně, jsme měli příležitost navštívit Hospic sv. Kryštofa, úplně první zařízení tohoto typu na světě, a další hospice, kde jsme

se seznamovali s péčí a jejími specifickými. Osobně jsme se setkali i s jeho zakladatelkou, paní Cicely Saundersovou. Prvních devět let existence hospice k nám jezdil pater Ladislav Kubiček a každoročně nám dodával duchovní vzpruhu. To byla velká opora. Desátý rok už nepřišel, neboť jej brutálně zavraždili na jeho faře... Paní Svatošová k němu měla hodně blízko a napsala o něm biografickou knihu *Až k prolití krve*.

Pověděli byste nám ještě o Domově sv. Josefa?

Miroslav: Během prvních let provozu hospice jsem se setkával s lidmi, kteří měli pokročilou fázi roztroušené sklerózy. Třeba s jednou mladou paní, bylo jí něco málo přes třicet, která pak u nás v hospici zemřela. Zjistil jsem, že v pokročilé fázi onemocnění pro ně neexistuje žádné zařízení. Tak jsme nejdříve chtěli v Červeném Kostelci vybudovat malé zařízení o šesti pokojích. Najednou ale přišla nabídka kongregace Sester Nejsvětější svátosti z Českých Budějovic: nabídky nám bývalý klášter v nedaleké Žirči u Dvora Králové nad Labem. Tak jsme do toho šli. Pan farář, který mě dovedl ke křesťanství, vždycky říkal: Pán Bůh není žádný troškař, ale velkorysý grand. Mně se to v životě mnohokrát potvrdilo – a tady na tomto příkladu vám to chci ukázat. Plánovali jsme šest pokojů a do toho přišla nabídka na celý klášter. Dnes zde máme 88 lůžek a nabízíme různé formy péče o lidi s tímto onemocněním...

Takový dar může být i trochu danajský...

Miroslav: Do určité míry to chce i špetku bláznovství. Aspoň manželka mi to někdy připomíná, někdy i vyčítá. Když jsme přijali klášter – rozsáhlou budovu bývalé jezuitské koleje –, byl opuštěný. V tu dobu ještě ani nebyla ukotvená hospicová péče a každoročně se nad jejím financováním vznášely velké otázky. I tak jsme do toho šli. Nejprve jsme vybudovali čtrnáct lůžek, pak další a další. Teď už probíhá snad dvacátá etapa. Pak jsme k tomu dostali ještě kostel, bývalou faru, pivovar a teď máme celý areál. Dodnes je to

Z tohoto kraje pocházela senátorka Václava Domšová. Aktivně propagovala eutanazii. Pak onemocněla a skončila u nás v hospici jako pacientka. Vše zde začala vnímat zcela odlišně.

stále jediné specializované zařízení pro lidi v pokročilé fázi onemocnění. Ale snažíme se podporovat iniciativy, aby podobná zařízení vznikala i jinde.

Jaký je rozdíl mezi hospicovou péčí a péčí o lidi trpící touto chorobou?

Miroslav: Je to odlišný charakter péče. V hospici se klade velký důraz na doprovázející rodiny, věnujeme se péči o pozůstalé, pořádáme setkání, necháváme sloužit mši svatou za zemřelé. A ještě malé srovnání: ze zkušenosti vychází, že na sto tisíc obyvatel je potřeba asi pět hospicových lůžek. V Domově sv. Josefa máme zase často lidi středního věku. Ta nemoc trvá někdy celé roky, během nichž se třeba rozpadají rodiny. Statisticky je průměrná délka pobytu v hospici dva až tři týdny. V Domově sv. Josefa máme několik druhů pobytů: dlouhodobý, trvalý, přechodný třeba na měsíc či dva, zdravotní atd. Poskytujeme zde také další služby jako logopedii, rehabilitace a další podpůrné aktivity. Snažíme se ty lidi podporovat, když se vrátí domů. Lidé s touto nemocí v pokročilé fázi je asi dvacet tisíc

Vnímáte v současné společnosti nějaké neblahé jevy související s Vaší profesí?

Miroslav: V současnosti osobně vidím veliké riziko ve snahách o uzákonění eutanazie. Hospicové hnutí naprosto nechce být s něčím takovým spojováno a jednoznačně se proti tomu vymezujeme. Při rozvoji hospicové a paliativní péče se všechny situace lidí v terminálním stadiu zvládnout dají. Toto vnímám jako onen pověstný „šikmý svah“, který ohrožuje lidi nejen terminálně nemocné, ale i lidi s hendikepem – třeba s roztroušenou sklerózou. Proto je potřeba jasně se proti tomu ozývat a bránit, aby k tomu došlo. Třeba představa, že umožníme eutanazii i pro mladé lidi, to je něco strašného...

Lidé prosazující eutanazii a umělé potraty podle svých představ usilují o dobro, důstojnost, autonomii a svobodu. Čím se liší Váš a jejich pohled na svět?

Miroslav: Ano, někteří lidé to ze svého pohledu myslí dobře. Berou to tak, že když můj blízký příbuzný strádá a chce ukončit život, proč bych mu to neměl umožnit. Jsou zde dvě věci, o kterých by se mělo hovořit: jednak směrem ke křesťanům: nakolik si uvědomují, že lidský život je dar a že nejsme jeho pány na začátku ani na konci? A další složitá věc: smysl utrpení a jeho přijetí či nepřijetí.

Domov sv. Josefa pro pacienty s roztroušenou sklerózou v Žirči. Foto: domovsvatehojosefa / FB

Nejprve jsme vybudovali čtrnáct lůžek, pak další a další... Pak jsme k tomu dostali ještě kostel, bývalou faru, pivovar a teď máme celý areál. Dodnes je to stále jediné specializované zařízení pro lidi v pokročilé fázi s roztroušenou sklerózou.

A pak k ostatním, i nevěřícím: pokud to lidé sami neprožijí, je to jen taková teorie. Lidé přicházejí do hospice s obavami. Ale když si tím příbuzní nemocných projdou, i když je to nesmírně, nesmírně těžké, a pak se na to podívají zpětně, vidí, jak cenné to byly chvíle – a jsou za to vděční. Může to být obohacující. Z tohoto kraje pocházela senátorka Václava Domšová. Aktivně propagovala eutanazii. Pak onemocněla a skončila u nás v hospici jako pacientka. Vše zde začala vnímat zcela odlišně. Za ty roky jsme se hodně věnovali a věnujeme stáží. Když pozvete nějakého člověka do hospice, ať už je to zdravotní sestra, kněz nebo sociální pracovník, a oni jsou u nás třeba týden a zažijí to na vlastní kůži, pochopí.

Vidíte nějaké paralely mezi tím, čemu se věnujete, a tím, čemu se věnuje Hnutí pro život?

Miroslav: Už léta podporujeme Hnutí pro život, už od doby, kdy začínalo. Jeho činnosti si nesmírně vážím. Vnímám to jako spojitý nádobý v ochraně lidského života. Jeho zakladatelka paní Sylva Bernardová říkávala: Ochrana života na samém začátku, jak to dělá Hnutí pro život, tak i ochrana života na konci jsou dva konce jedné tyče. Hnutí pro život se snaží připomínat hodnotu lidského života na samém počátku a my se snažíme chránit lidský život na jeho konci nebo život nějakým

způsobem oslabený nemocí, hendikepem nebo čímkoli jiným.

Miroslava: Každý lidský život je nenahraditelný. Když vidíme, že někde čekají děti a to už mnohočetná rodina, tak se za tyto rodiny modlíme, povzbuzujeme je. Někdy se účastníme Pochodu pro život. Myslíme si, že bránit lidský život je jedna z nejdůležitějších činností dnešní doby – od početí až do jeho samotného, přirozeného konce. Nemáme právo rozhodovat o ukončení lidského života. Je to Boží záležitost, protože každý lidský život je velký Boží dar. Velká většina pacientů v hospici dojde ke smíření, k pokoji, k odpuštění. Mnohdy jsou to nevěřící lidé. V hospici je jim dán čas, dát si své záležitosti „do pořádku“, jak ve vztahu k sobě samému, tak i k nejbližším a k Bohu.

– Za rozhovor děkuje Jan Šindelka

Foto: rodinný archiv

Z velkých nejistot se narodilo velké štěstí

Paní Alena se v loňském roce telefonicky obrátila na Linku pomoci v těhotenství. Nečekaně otěhotněla, bylo by to jejich třetí dítě. Doma už měli jednoho předškoláka a jednoho školáka. Paní byla v šoku.

Alena vyjádřila velké obavy z průběhu těhotenství, jelikož jí bylo 40 let, a též ze samotného porodu, protože oba předchozí porody byly velmi náročné. Miminko si však manželé chtěli v každém případě nechat. Kontaktovala nás především kvůli řešení finanční situace jejich rodiny. Pracuje na dohodu, protože její firma ji vyhodila. Konzultantky *Linky pomoci v těhotenství* jí poskytly potřebné informace, co v jejich situaci dělat. Paní to uklidnilo a byla vděčná „za veškeré informace a Vaši podporu a porozumění. Je úlevné vědět, že je tu někdo, kdo nás v tom může provázet.“ Nakonec vše dobře dopadlo. O loňských Vá-

nocích se narodil zdravý chlapeček a paní Alena se ozvala s dojemnou zprávou:

„Zdravím vás, všichni milí a vzácní lidé z Hnutí pro život, chci Vám vyjádřit opravdu velkou vděčnost za Vaši duchovní i psychickou podporu v průběhu mého těhotenství. Ač jsme vůbec neuvažovali o jiné variantě, než že si v pořadí již třetí miminko necháme, z počátku jsem zažívala hodně nejistot, zda bude miminko zdravé, jak vše zvládneme z hlediska sil i financí a špatné bytové situace...

Bůh ale měl jako vždy svůj plán a je to pro nás i naše okolí svědectví o Jeho lásce

a dobrotě, protože období kolem porodu bylo od Něj dokonale vedené s různými malými či většími zázraky. Ten pro nás v loni největší se narodil před Štědrým dnem – je to zdravý a klidný chlapeček, který dobře prospívá a je pro nás velkým zdrojem štěstí. Bůh mi dopřál také přirozený porod bez komplikací i dobře probíhající šestinedělí. Žádná z mých obav se nenaplnila.

Jsem opravdu dojata z toho, jak vše tak úžasné proběhlo a vy na tom máte též podíl! Ještě jednou moc díky!”

– Alena s rodinou

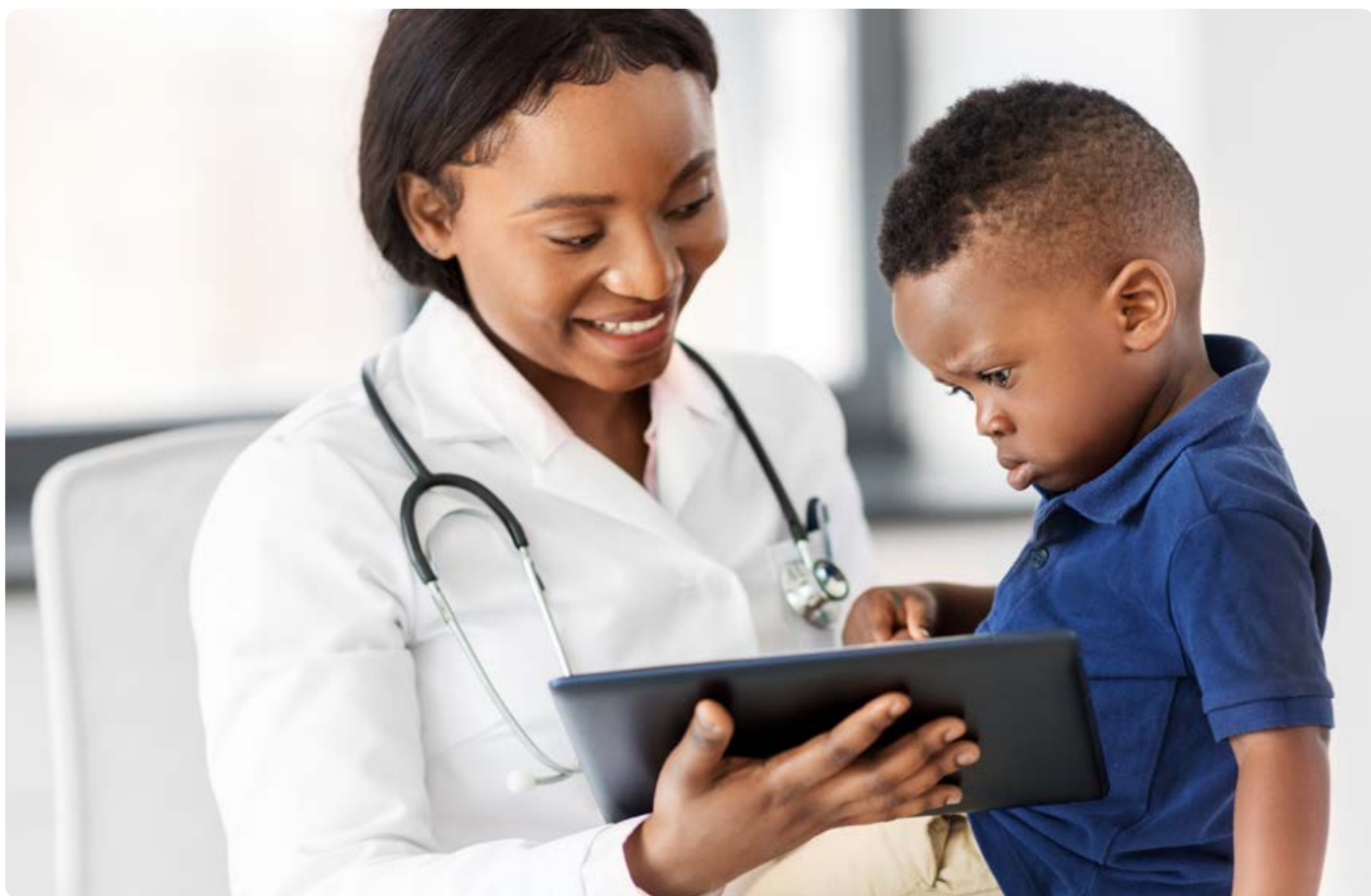

Foto: Syda Productions / Adobe Stock

Umělé potraty zakrývají mizernou zdravotní péči

Před časem zaplavily sdělovací prostředky alarmující zprávy, že restriktivní potratová politika USA může zvrátit desetiletí pokroku při snižování počtu úmrtí kojenců a přesvědčovaly o populaci o pokrokovosti a dobru umělých potratů. A realita? Vysoká kojenecká úmrtnost po zastavení umělých potratů v několika amerických státech odhalila nedostatečnou zdravotní péči o těhotné ženy a novorozence u černošského obyvatelstva.

Stalo se tak po rozsudku Nejvyššího soudu USA v červnu 2022, který zrušil ústavní právo na umělý potrat. V řadě států došlo ke změnám potratových zákonů, přičemž čtrnáct z nich umělé potraty nenarozených dětí úplně či částečně odmítlo. V únoru 2025 byla zveřejněna studie vědců z Bloombergovy školy veřejného zdraví na Univerzitě Johna Hopkinse. Následně se jí dostalo ohlasu ve světových médiích. Důležitá byla informace, že ve státech USA, které zavedly zákaz umělých potratů, se zvýšila kojenecká úmrtnost.

Cílem studie bylo zkoumat souvislost mezi změnami v kojenecké úmrtnosti se zrušením rozhodnutí Roe v. Wade, podle něhož se „umělé potraty do doby životaschopnosti plodu staly národním právem a umožnil jednotlivým státům rozhodnout, zda tento zákrok povolí“. Tuto souvislost tak dále srovnávala u rasových a etnických skupin na základě analýz v rámci jednotlivých států.

Ve studii se uvádí: „Analýzou jsme zjistili vyšší než očekávanou kojeneckou úmrtnost ve státech po přijetí zákazu umělých potratů

(pozorovaný vs. očekávaný nárůst 6,26 vs. 5,93 na 1000 živě narozených dětí). /.../ Výsledkem bylo odhadem 478 úmrtí kojenců navíc ve 14 státech se zákazy v měsících, kterých se zákazy týkaly. Odhadovaný nárůst byl vyšší u kojenců černé pleti, kteří nejsou Hispánci, ve srovnání s ostatními rasovými a etnickými skupinami.“ Byl zjištěn nárůst úmrtnosti dětí narozených s vrozenými vývojovými vadami a také ve skupinách, kde již byla úmrtnost vyšší než průměr: šlo o děti černé pleti a také o děti, jejichž rodiče byli

	Kojenecká úmrtnost na 1000 narozených	Počet novorozenců na 1000 obyvatel
Island	1,9	11,2
Česká republika	2,2	8,5
Andorra	2,5	6,9
Německo	3,1	8,5
Francie	3,4	9,6
Polsko	3,7	8,2
Rusko	3,7	8,9
Malta	4,8	7,9
Evropa - průměr	3,4	8,5
USA – běloši	4,48	N/A
USA – Hispánci	5,03	N/A
USA – černoši	10,93	N/A
USA – průměr	5,61	10,6

Zdroj: CDC, Macrotrends, Statista, Our World in Data

svobodní, mladší, nestudovali vysokou školu a žili ve státech na jihu USA.

Pro zajímavost představme tabulku kojenecské úmrtnosti s dostupnými údaji pro rok 2023. Co z této tabulky plyne? Studie skutečně odhalila, že došlo k mírnému navýšení počtu úmrtí novorozenců dětí. Na tohle patrně člověk nepotřebuje diplom z Oxfordu, aby selským rozumem pochopil, že jestliže se neprovádí eugenické potraty, je zřejmé, že některé nemocné děti krátce po narození umírají. Když jsou usmrceny ještě v lůně matky, do této statistiky se nedostávají. Pokud bychom hypoteticky započítali i jen polovinu nenarozených dětí umělé potracených v České republice kvůli jejich zdravotnímu stavu (fetální indikace) v počtu 600 ročně, máme skrytou reálnou úmrtnost 9,42 ‰.

Když ale nahlédneme do výše uvedené tabulky, člověk si začne lámat hlavu nad samotným jejím závěrem. Jak je možné, že umělé potraty vedly k větší kojenecské úmrtnosti?

Proč v zemích jako Polsko či Andorra, kde jsou umělé potraty prakticky zakázané, mají až poloviční kojenecskou úmrtnost než ve Spojených státech, a to při víceméně vyrovnané míře počtu novorozenců za sledované období?

Zarážející pak je kojenecská úmrtnost u afroamerického obyvatelstva, která je oproti evropským „šampionům“ skoro pětinasobná. Není to třeba tím, že mají lepší zdravotní péči? Že obyvatelstvo žije v lepších sociálních podmínkách? Neměl by přesnější závěr znít spíše: zrušení práva na potrat odhalilo zanedbanou zdravotní péči o těhotnou ženu a novorozence u chudé části obyvatelstva v těchto čtrnácti amerických státech? Řešením vyšší kojenecské úmrtnosti by přece nemělo být zbavení se „nechtěných“ či „nemocných“ dětí ještě před porodem. Ve stejné logice by se totiž dalo tvrdit, že řešením vyšší kazivosti zubů u dětí chudších rodičů není omezení sladkostí a lepší péče o zuby, ale eutanazie.

Proč v zemích jako Polsko či Andorra, kde jsou umělé potraty prakticky zakázané, mají až poloviční kojenecskou úmrtnost než u afroamerického obyvatelstva ve Spojených státech?

A další věc, týkající se eugenických potratů: neznámá snad, že tam, kde se eugenické potraty dějí, došlo prakticky ke stagnaci rozvoje medicíny ve zdravotní péči o matku a dítě, včetně prenatálních operací? Mementem je v tomto případě mimoděložní těhotenství, kde rozvoj lékařství zamrzl kvůli umělým potratům už před mnoha a mnoha lety.

V této souvislosti zaujme výrok badatelky Alison Gemmillové, jedné z vedoucích zmíněné studie. Badatelka pro tisk uvedla, že „restriktivní potratová politika může zvrátit desetiletí pokroku při snižování počtu úmrtí kojenců v USA“. O jakém pokroku paní badatelka mluví? Nebo těmi „desetiletími pokroku“ má vážně na mysli rozsudek „Roe v. Wade“, který právo na umělý potrat vtělil do ústavy Spojených států a stal se ústavním právem, což mimochodem bylo v rozporu s ústavní tradicí a zvyklostmi USA? Pokrok se tedy miní patrně: umělý potrat.

Člověk odkojený moderním školstvím by si přitom myslel, že pokrok znamená pokrok ve vědě, v tomto případě zejména v lékařství, pokrok v sociálních otázkách, kdy ty nejchudší prostě nenecháte padnout (v USA typicky Afroameričany), pokrok v růstu humanity apod. Ale pokrok v tom, že někoho prostě zbavíte života? V tom případě bychom museli pojem pokroku redefinovat a za jeho hlavní hrdiny jmenovat lidi formátu Čingischána či rwandského plukovníka Bagosory.

– hpž

Člověk nepotřebuje diplom z Oxfordu, aby pochopil selským rozumem, že jestliže se neprovádí eugenické potraty, je zřejmé, že některé nemocné děti krátce po narození umírají. Když jsou zabity ještě v lůně matky, do této statistiky se nedostávají.

Foto: Sebastian Kaulitzki / Acobe Stock

Pravda, která bolí: o interrupci bez zástěrek

V naší společnosti existuje mnoho bolestivých témat, o kterých se buď mlčí, nebo se o nich mluví tak opatrně, že ztrácejí svůj skutečný význam. Jedním z nich je interrupce – umělé ukončení těhotenství. Většina lidí se tomuto tématu vyhýbá, protože pohled do pravdy by bolel příliš hluboko. Jenže právě proto je třeba ji vyslovit.

Interrupce není jen „zákrok“ nebo „lékařské přerušení“. Je to vědomý, technicky provedený zásah do přirozeně se vyvíjejícího života. Pokud by k němu nedošlo, plod – malý člověk – by se dál vyvíjel a s největší pravděpodobností by se jednoho dne narodil. V momentě, kdy se rozhodneme tento vývoj ukončit, nečiníme nic jiného než to, že zastavíme život.

Ať už lékaři používají jakýkoli název – vysátí, kyretáž, farmakologické přerušení –, vždy jde o to, že život je fyzicky a nevratně zničen. Nezáleží na tom, zda je plod velký jeden centimetr nebo deset. Není to „část těla ženy“, ale jedinečný lidský jedinec s vlastním DNA, někdy i odlišnou krevní skupinou.

Proč to společnost přijímá? Protože je to jednoduché. Protože je pohodlnější mlčet než si přiznat, že žijeme v době, kdy jsme si zvykli řešit složité životní situace tím nejjednodušším, ale nejdrastičtějším způsobem – odebráním života těm, kdo se nemohou bránit.

Někdy je těhotenství nečekané, někdy děsivé, někdy vynucené. Jsou situace, které si člověk nepřeje. Ale řešením nemůže být popření pravdy. A pravda zní: interrupce je vědomé a úmyslné ukončení života „plodu“, tedy malého člověka. To, že se odehrává uvnitř dělohy, z něj nedělá o nic menší život. Mnoho žen to cítí. Často jdou na zákrok pod tlakem okolí, partnera, rodiny, někdy z obav,

z úzkosti. A později, někdy až po letech, přichází tichá bolest, výčitky, smutek. Společnost jim k tomu poskytla jen jediné – lži, že „o nic nešlo“.

Právě v tom je největší tragédie – že moderní svět se naučil lhát sám sobě, aby se nemusel zastavit a přiznat: něco je tu špatné. Něco hluboce lidského jsme ztratili. Možná nepřesvědčíme každého. Ale musíme pravdu vyslovit – kvůli těm nenarozeným dětem, kvůli matkám, které potřebují slyšet, že v tom nejsou samy, a kvůli světu, který by si měl přestat zakrývat oči.

Mlčet o pravdě není laskavost. Mlčet o pravdě je součástí lži. Pokud máme být opravdu lidští, pak se musíme vrátit k nejjednoduššímu principu: každý lidský život má hodnotu. Od početí až do přirozené smrti.

Právě v tom je největší tragédie – že moderní svět se naučil lhát sám sobě, aby se nemusel zastavit a přiznat: něco je tu špatné. Mlčet o pravdě není laskavost.

– Vít Fialka

Kdo jsme a co děláme

Sdružujeme všechny, kteří s námi chtějí pomáhat nastávajícím maminkám a jejich rodinám čekajícím dítě, aby našly odvahu mu dát šanci.

Co chceme:

Společnost přívětivou k nastávajícím maminám a jejich rodinám.

Kdo jsme:

Pomáháme těhotným ženám a jejich rodinám, které chtějí dát svému nenarozenému dítěti šanci. Jsme tu i pro ženy, které se trápí po ztrátě nenarozeného dítěte. Připomínáme mužům jejich odpovědnost. Usilujeme o zlepšení celospolečenských podmínek pro přijetí nečekaně počatého dítěte.

Co prosazujeme:

Všechno, co pomáhá ženám a jejich dosud nenarozeným dětem a zároveň neohrožuje životy či zdraví těhotných žen ani jejich počatých dětí.

Co o nás a platí:

Nesoudíme. Pomáháme.

Naše motto:

Nejllepší je prostě pomoci.

Jak pomáháme:

Nasloucháme ženám, společně hledáme řešení, pomáháme využít prostředky státu, zprostředkováváme odbornou pomoc, hradíme služby právníků a psychologů, poskytuje-

me hmotnou i finanční výpomoc a to zvláště středně příjmovým rodinám, kterým nikdo nepomáhá.

Naše aktivity:

1. Pomoc nastávajícím maminkám a jejich rodinám. 2. Spolupráce na legislativě usnadňující život nastávajícím maminkám a jejich rodinám. 3. Pořádání Pochodu pro život jako vyjádření podpory těhotným ženám a jejich nenarozeným dětem.

Naše fungování:

Sdružujeme všechny, kteří s námi chtějí pomáhat ženám čekajícím dítě a jejich rodinám, aby našly odvahu dát mu šanci. Nevěnujeme

se jiným společenským tématům. Podporují nás lidé, kteří nechtějí jen přihlížet.

Naše financování:

Jsme financováni výhradně díky tisícům drobných dárců, občanů České republiky. Nejsme příjemci grantů a dotací, ani finančních prostředků ze zahraničí.

Koho oslovujeme:

1. Potenciální klientky z řad nastávajících maminek. 2. Všechny, kteří se chtějí zapojit formou aktivní pomoci nebo finanční podpory. 3. Odborníky a tvůrce veřejných politik.

Foto: Prostock-studio / Adobe Stock

14 979

podporovatelů
s námi pomáhá

7 387

ženám a jejich rodinám
jsme pomohli od roku 2006

52 %

těhotných klientek vnímá nátlak
k podstoupení umělého potratu